

divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam. Supponit ergo Paulus, posse divites, etiamsi divites maneant, veram vitam apprehendere, dummodo in divitiis non nimium confidant, et eis recte utantur, quos in Deum divites appellat Christus, Luc. 12.

7. Et juxta hæc exponi etiam potest locus alius Luc. 14, admittendo in illo esse sermonem de necessitate medii, seu præcepti ad salutem, atque adeo de quocumque vero Christi discipulo, qui salvari vult. Est autem advertendum, necessitatem ibi insinuatam pertinere ad præceptum affirmativum renuntiandi omnibus quæ possidentur, in quo servanda est regula affirmativorum præceptorum, quia non pro semper obligant, sed pro articulo necessitatis. Ita ergo non est necessarium ad salutem semper aut pro aliquo certo tempore speciali lege definito, omnibus renuntiare, sed tunc solum quando vel ad fidei defensionem vel occurrentem aliquam obligationem charitatis fuerit necessarium. Et quia hæc occasio rara esse solet, ideo hæc necessitas, quatenus sub præceptum cadit, dicitur non esse de renuntiatione actuali, sed in animi præparatione. Quomodo exposuit dictum locum D. Augustinus, epist. 5, et dicta epist., 89, q. 4, quem sequitur Beda in Lucam, qui ad hoc explicandum distinguit inter illa verba, relinquere omnia, et renuntiare omnibus: *Paucorum enim* (inquit) *perfectorum est relinquere omnia, hoc est, curas mundi postponere; cunctorum autem fidelium est renuntiare omnibus, hoc est, sic tenere omnia, quæ in mundo sunt, ut per ea non teneatur in mundo.* Consonatque hæc expositio his, quæ paulo superius Christus dixerat, Luc. 14: *Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus.* Nam, licet hæc verba, relata ad discipulum posteriori modo supra posito sumptum, id est, perfectiori modo sequentem Christum, possint de actuali renuntiatione verificari, tamen intellecta generatim de discipulis Christi, id est, de omnibus Christianis, necessarium omnino est ut prædicto modo intelligatur. Idem ergo est de aliis verbis quæ tractavimus; nam est eadem ratio, imo virtute eadem sunt; nam cum Christus concludit: *Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non solum de divitiis et bonis fortunæ, quæ sunt de materia paupertatis, sed simpliciter*

de bonis omnibus quæ supra numeraverat, loquitur, alias non declarasset satis, et concludisset quod proposuerat, ut recte observavit Augustinus, epist. 38 ad Lætum, ubi sic ipse concludit: *Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ sunt ejus, non potest meus esse discipulus.* Et subjungit: *Prælocutio autem cum extrema conclusione concordat; in eo enim quod unusquisque renuntiat omnibus quæ sunt ejus, etiam illud continetur, ut odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc et animam suam; omnia enim hæc propria ejus sunt, quæ plerumque implicent et impediunt, etc.*

CAPUT II.

UTRUM PAUPERTATEM PROMITTERE, SEU EX VOTO SERVARE, SIT OPUS HONESTUM, AC DE MELIORI BONO.

1. *Errores hæreticorum negantium.* — *Error alius affirmantium.* — Negarunt aliqui hæretici, qui ad aliud extremum declinantes, melius esse dixerunt temporalia bona retinere, et ex eis eleemosynas facere, quam omnibus renuntiare; ita errasse Vigilantium refert D. Hieronymus, lib. contra illum; hæretici etiam hujus temporis sicut alia consilia et vota contemnunt ac reprehendunt, ita etiam paupertatem et votum ejus, nam intentione cultus illam consecrare Deo, dicunt esse superstitiosum et sacrilegum, alia vero intentione illam assumere voluntarie propter vitandas curas temporalium rerum dicunt esse vanum et stultum, quia satis est ferre paupertatem quam necessitas affert, et quia majorem anxietatem et sollicitudinem afferre solet rerum necessariorum penuria; ob hanc enim causam Sapiens petebat, Proverb. 30: *Mendicitatem et divitias ne dederis mihi;* ita fere refert Bellarm., lib. 2 de Monach., c. 8. Castro etiam, lib. 12 contra Hæreses, verbo *Paupertas*, hæres. 3, refert quemdam Guillelmum de Sancto-Amore docuisse, paupertatem in promptitudine animi, quando necessaria fuerit ad Christi honorem, esse optimam, et a Christo commendatam; paupertatem vero actualem, per quam aliquis omnibus renuntiat, nec consulendam esse, nec laudandam. Quod etiam ex parte sensit Desiderius quidam Longobardus, cujus meminit D. Thomas, Opuscul. contra impugnantes religionem, c. 6, dicens, voluntariam paupertatem noxiam esse, nisi vel quis eam profiteatur in religione, quæ sal-

tem in communi proventus habeat, vel talis persona sit, quæ labore manuum victum sibi comparare valeat. Unde hic hæreticus præcipue videtur intendisse mendicitatem damnare. Quem errorem damnavit Alexander IV, in bulla propria, nam ejus tempore hic error contra religiones mendicantes resurrexit, contra quem plura infra dicemus. Quoniam vero hæretici semper extremis viis incedunt, non defuerunt alii, qui paupertatem ita laudaverint, ut solam illam ad peccata omnia expianda, et salutem consequendam sufficere dicerent; ita sensit quidam Guillelmus Antuerpiensis, ut Castro et Prateolus in catalogo hæreticorum referunt. Sed isti omnes fere sine fundamento locuti sunt, et ideo in eorum argumentis referendis aut solvendis non immoror; obiter vero quod necessarium sit, attingemus.

2. *Assertio tres partes includens.* — Dicendum ergo est, votum simplex paupertatis per se sanctum et honestum esse, ac de meliori bono; conclusio est certa et catholica. Ut autem illam distincte probemus, tria distinguere necesse est. Primum est, objectum, seu materia hujus præcepti, quod est paupertas. Secundum est, votum ejus generatim consideratum. Tertium est, quod hoc votum sit simplex. De singulis ergo probandum est, per se conferre ad sanctitatem talis actus, nullamve rationem mali secum afferre. Et primo quidem de materia ipsa, quod mala non sit, evidens est, quia contra nullum est præceptum; sicut enim nulla est lex naturalis vel positiva prohibens homini possessionem divitiarum, ita multo minus est lex quæ divitias habere vel procurare præcipiat; ubi enim reperiri poterit talis lex, aut quo discursu rationis colligi? Dices, eo præcepto naturali quo præcipitur homini vitæ propriæ conservatio, et decens ac honesta corporis cura, quoad victum, vestitum et habitationem, consequenter præcipi homini ut hæc saltem possideat, quæ ad hujusmodi usum necessaria sunt; nam et Paulus etiam dicebat, 1 ad Timoth. 6: *Habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus;* indicans saltem his non posse hominem renuntiare. Sed non potest homo semper temporibus necessariis habere hæc omnia parata, nisi habeat bona unde hujusmodi fructus percipiat; ergo videtur in illo præcepto naturali includi obligationem habendi vel non abjiciendi illa bona, quæ ad hunc usum sufficiunt; ergo absoluta et integra paupertas non est objectum, quod cum honestate et laude amari

vel promitti possit. Hoc vero argumentum contra illam maximam paupertatem procedit, quæ ad mendicandum cogit hominem, et ideo illius plenam solutionem trademus inferius, agentes de paupertate religiosorum mendicantium. Nunc ergo breviter respondetur, negando minorem. Nam imprimis, si quis in ea communitate vivat, cujus communibus bonis sustentetur, recte potest habere usum omnium rerum necessariorum cum integra paupertate personali. Sed nunc ad illud etiam non arctamur, et ideo dicitur ulterius posse hominem labore manuum suarum habere necessaria ad vitam, ac proinde sine dominio et possessione aliorum honorum illi necessitati satisfacere. Deinde dicitur, juste posse aliquem renuntiare omnibus bonis, etiamsi sciat necessarium sibi postea futurum mendicare ad satisfaciendum prædictæ naturali obligationi, dummodo ad mendicandum rationabilem aliquam causam habeat, ob quam aliunde vivere non possit; hujusmodi autem sufficiens causa est paupertatis professio cum aliqua exercitatione, occupatione, aut ministerio spirituali, quod proprio labore necessaria quærere non permittat. An vero hæc paupertas privet omni dominio, necne, postea dicemus.

3. *Commendationes pauperatis.* — Tandem in hujus paupertatis commendationem sufficiunt Christi verba, Matt. 5: *Beati pauperes spiritu.* Quamvis enim hic locus varias habeat expositiones, certum nihilominus est hunc, qui piissimus est, non esse excludendum, scilicet, ut Christus veram ac voluntariam paupertatem ibi maxime laudet; ita enim Hieronymus, Beda, Anselmus et D. Thomas locum intellexerunt. Item moderni fere omnes expositores; Bernardus, serm. 1 in festum omnium Sanctorum; Greg. Nyssen., lib. de Beatitudinibus; Leo item, in sermone circa hunc locum Matthæi, licet de humilitate et affectu paupertatis etiam locum intelligat, dicit tamen realem etiam paupertatem voluntariam commendari, ut utilissimam ad veram humilitatem, internamque affectus moderationem; et ita est etiam intelligendus ibi Chrysost., et August., lib. 1 de Serm. Domini in monte, ac videri potest D. Thom. 2. 2, q. 19, art. 12.

4. *Probatum secunda pars, quod sit de meliori bono, et sit opus consilii.* — Ut autem hæc paupertas possit esse materia voti, non satis est non esse malam, sed oportet ostendere esse meliorem suo opposito, atque adeo pertinere ad bona supererogationis et consilii; hoc autem capite præcedenti satis videtur proba-

tum Christi Domini testimonio et auctoritate, nam eo loco, ubi non præcipit relinquere omnia tanquam necessarium ad vitam æternam, illud ipsum consulit tanquam necessarium ad perfectionem, et utilius ac melius ad vitam æternam; hanc enim vim habent illa verba Matth. 19: *Si vis perfectus esse, vade, et vende omnia quæ habes, etc.* Respondebat autem Guillelmus de Sancto-Amore, Christum ibi locutum de abjectione omnium in præparatione animi, sicut nuper exponebamus verba Luc. 14: *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, etc.* Verum hæc expositio non potest illi loco accomodari, tum quia renuntiare omnibus in præparatione animi non est consilium, sed præceptum, ut declaravimus; Christus autem ibi non proponit hoc ut aliquid contentum in præceptis, sed ut aliquid additum ultra præcepta, ut explicavimus; tum etiam quia verba ipsa: *Vade, et vende omnia quæ habes, et da pauperibus*, manifeste significant realem executionem, seu actualem derelictionem omnium. Tum denique quia ipsimet Apostoli ita intellexisse videntur, cum statim subdiderunt: *Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te.* Aliter Osiander hæreticus eludebat hunc locum, dicens, verum esse Christum dedisse consilium hoc illi adolescenti, non vero propterea dedisse nobis omnibus. Sed est profecto voluntaria responsio ex sola pertinacia orta; cur enim respectu illius adolescentis fuit salutare illud consilium, si materia ipsa secundum se, et respectu omnium, non est materia consilii? Deinde simul dixit illi Christus: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Et: *Si vis perfectus esse, vade, et vende;* sed illud prius non dixit soli, sed in illo omnibus; ergo et posterius. Præterea quando ille abibat tristis, non intulit Christus: *Quam difficile hic dives salvabitur?* Sed simpliciter: *Quam difficile divites, etc.*; ergo intellexit non illi tantum, sed unicuique diviti esse optimum consilium amare paupertatem ad periculum divitiarum vitandum.

5. *Alia expositio Calvinii reprobatur.*—Aliter conatus est hoc testimonium eludere Calvinus hæreticus, ut Bellarm. supra, et Maldonat. ad locum Matth. referunt; negavit enim Christum illis verbis voluisse dare adolescenti illi consilium aliquod perfectionis, sed tacite illum reprehendere, eo quod fuisset mentitus se præcepta servasse a juventute sua. Verum tamen jam supra ostensum est, nulla vera ratione existimari posse adolescentem illum fuisse mentitum, cum ea responsione Christo

placuerit, et eam ob causam ab eo fuerit dilectus. Deinde non apparet quomodo illa Christi verba prosequantur reprehensionem aut redargutionem de mendacio. Respondet hæreticus, cum adolescens dixisset se servare omnia præcepta, Christum proposuisse illi unum præceptum relinquendi omnia, quod sciebat non esse observatum, ut per hoc ostenderetur falsum esse quod dixerat, omnia servasse. At quis non videat vanum et plane falsum esse hoc commentum? Nam imprimis Christus nihil præcepit, sed voluntati ejus commisit, dicens: *Et habebis thesaurum in celo.* Quod ita Patres adnotarunt, illum locum exponentes, et ubicumque attingunt tractationem de consiliis evangelicis, ut videre licet in Augustino, dicta epist. 89, quæst. 4, et serm. 6 de Tempore: *Consilium (inquit) datur ut vendantur omnia, et pauperibus erogentur;* Ambrosius optime, lib. de Viduis, circa medium; et Hieronymus, contra Vigilantium. Deinde quale est hoc præceptum, quod in eis verbis Christi fingitur? aut enim generale præceptum est, omnes obligans, et hoc satis refutatum est, et ostensum ipsis verbis Christi repugnare; vel fuit peculiare præceptum a Christo Domino illi adolescenti impositum, et hoc parum valuisset ad redarguendum illum, tum quia, licet servasset omnia præcepta, posset tunc cum tristitia suscipere arduum et inusitatum præceptum; tum etiam quia nondum Christus Dominus persuaserat aut convicerat adolescentem illum ut præceptum illud acceptare aut servare teneretur; ergo licet illi non obediret, non convinceretur falso dixisse se ab adolescentia præcepta servasse. Non est ergo dubium quin Christus Dominus illo loco consilium paupertatis dederit, ut, præter expositores ibi, et auctores citatos, docuerunt Basilius in homilia contra divites avaros; et Hieronymus, epist. 150 ad Hedibiam, q. 1; Cyprianus, lib. de Lapsis, prope initium; Tertullianus vero, lib. de Monogamia, cap. 14, cum dicit: *Discessit et ille dives, qui non ceperat substantiæ dividendæ egenis præceptum,* late usus est præcepti nomine pro quacumque admonitione, vel voluntatis manifestatione. Vide etiam Thomam de Kempis, lib. de Paupertatis utilitate.

6. *Probatur eadem pars ratione.*—Ratione tandem convinci potest eadem veritas, quia duobus modis potest esse aliquid materia consilii, et inter supererogationis bona computari. Primo, tanquam per se, et in se continens excellentem aliquam honestatem per se

amabilem, quomodo est bonum dare eleemosynam, vel orare, etiam quando non tenemur. Secundum, tanquam medium utile ad perfectionem acquirendam; et quilibet horum modorum sufficit ut aliqua possit esse materia voti, sicut est in superioribus demonstratum. Paupertas ergo per se ac præcise spectata non est priori modo bona, quia nec divitiæ per se malæ sunt, sed ex se indifferentes. Posteriori autem modo est utilissima, quia tollit impedimenta perfectionis. Unde Div. Thomas, 3 contra Gentes, cap. 133: *Non (inquit) paupertas secundum se bona est, sed in quantum liberat ab illis quibus homo impeditur, quominus spiritualibus intendat.* Quod ergo paupertas sub hac ratione eligibilior sit quam divitiæ, probatur ex impedimentis quæ, per se loquendo, secum afferunt divitiæ possessæ; recte enim privatio ex habitu cognoscitur.

7. *Numerantur varia mala, quæ sequuntur ex possessione divitiarum.*—Primo ergo divitiæ possessæ ad sui amorem cor attrahunt et alliciunt, ut experientia constat, et ostensum est in illo adolescente, qui propter amorem divitiarum, quas possidebat, tristic effectus est, cum audivit: *Vade, et vende omnia quæ habes.* Unde egregie Augustinus, epist. 34 ad Paulinum et Therasiam: *Nescio (inquit) quomodo, cum superflua et terrena diliguntur, arctius adepta quam concupita constringunt; nam unde tristis ille discessit, qui consilium vitæ æternæ consequendæ quærebat a Domino, cum audisset vendenda esse omnia sua, si vellet esse perfectus, nisi quia magnas, ut Evangelium loquitur, habebat divitiæ? aliud est enim nolle incorporare quæ desunt, aliud jam incorporata divellere, illa velut cibi repudiantur, hæc velut membra præciduntur.* Hic autem divitiarum et bonorum temporalium amor per sese impedit perfectionem charitatis, tum quia vix potest haberi sine aliqua imperfectione, vel levi culpa, nam vel divitiæ non tantum propter Deum, aut virtutem, vel necessitatem, sed propter se, vel propter voluptates hujusmodi, vel honores amantur, vel certe plus amantur quam expediat, et ita mentem distrahunt et occupant, ne tam frequenter aut ferventer in Deum ferri possit; propter hoc enim Augustinus, cum Deo loquens, dixit 10 Confessionum, cap. 29: *Minus te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat.* Atque hunc divitiarum affectum optime explicavit Christus, Luc. 12, in parabola illius divitis, qui dicebat: *Anima, habes multa bona in annos*

plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare. Quibus etiam verbis significantur alia plura spiritualia incommoda, quæ ex hoc affectu et possessione divitiarum sequi solent, qualia sunt quædam oblivio mortis et futuræ vitæ, affectusque ad voluptates corporis procurandas cum nimia quadam securitate. Præterea huc accedit sollicitudo, quæ regulariter necessaria est ad hujusmodi divitiæ conservandas, de qua Christus, Matth. 13, dixit, sollicitudinem sæculi et fallaciam divitiarum esse spinas quæ suffocant verbum Dei, quia bonum desiderium ad cor intrare non sinunt, ut dixit Gregorius, hom. 15 in Evang.: *Suffocant enim, ait, quia importunis cogitationibus suis guttur mentis strangulant.* Et infra: *Per curam mentem opprimunt, et per affluentiam resolvunt, quodam enim tempore per custodiam suam sollicitudine affligunt, atque adeo per abundantiam ad voluptates emolliunt.*

8. *Bonus divitiarum usus est difficilis.*—Hinc etiam fit, ut valde difficilis sit bonus divitiarum usus, quia cum difficultate amittuntur, quæ cum amore possidentur; bonus autem divitiarum usus esse non potest sine ipsarum amissione; propter quod aiebat Christus, Lucæ 12: *Videte, et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cujusquam vita ejus est, ex his quæ possidet.* Et Paulus, 1 ad Timoth. 6, inter alia præcipiendum esse divitiis, facile tribuere, communicare, etc., quia sine hoc usu perniciosæ sunt divitiæ, potiusquam utiles; hic autem usus in universum difficilis est. Cum perfectione autem (quod nunc intendimus) illum exercere cum perfecto dominio et libere affectu, difficillimum. Tandem hæc est etiam divitiarum conditio, ut quo plures possidentur, eo plures acquirendi majorem cupiditatem accendant: *Tunc enim (ut ait Chrysostomus, homil. 64 in Matth.) violentior fit ipsa cupiditas, nec unquam, ait, prædicare cessamus accessione pecuniarum cupiditatem habendi magis ac magis inflammari.* Si ergo verum est, ut revera est, quod Augustinus dixit, lib. 83 quæst., q. 36: *Nutriminum charitatis est diminutio cupiditatis, professio, seu (ut alia habet lectio) perfectio nulla cupiditas, quia radix omnium malorum est cupiditas; quisque igitur eam nutrire vult, instet minuendis cupiditatibus.* Ut autem intelligatur de qua cupiditate loquatur, subdit: *Est autem cupiditas amor obtinendi seu adipiscendi temporalia.*

9. *Corollarium.*—Est ergo evidens, bonorum temporalium possessionem, per se lo-

quando, ac regulariter, potius obesse quam prodesse ad perfectionem. Nam hæc spiritualis perfectio præcipue consistit in Dei contemplatione et amore; hæc autem multum impediuntur rerum temporalium sollicitudine, ut explicatum est. Consistit etiam, licet secundario, in exercitio moralium virtutum, in quo possunt divitiæ nonnihil deservire; sed quia in hoc ipso usu earum rectitudinem tenere difficile est, et aliunde possunt meliores actiones morales impedire, quales sunt, verbi gratia, spirituales operationes misericordiæ, ideo, pensatis omnibus, etiam ad perfectionem vitæ activæ plus impediunt quam juvant. Consistit denique hæc perfectio in puritate mentis ab omni vitio, etiam levi, quoad fieri possit, et ab omni desiderio inutili, ac cogitatione terrena. Divitiæ autem possessæ regulariter secum afferunt huiusmodi mala, vel graviora, vel leviora, pro modo affectus ad ipsas divitias; nam *qui volunt divites fieri*, ut dixit Paulus, 1 ad Timoth. 6, *incidunt in tentationem et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nociva*. Et præcipue solent divitiæ, ut paulo inferius Paulus indicat, superbiam et ambitionem generare, et opera abjectionis et humilitatis impedire, quæ plurimum ad perfectionem, tam activam quam contemplativam, conferunt. Ex quibus omnibus intelligere licet paupertatem, quatenus radicem horum malorum tollit, utilissimam esse, ideoque sub hac ratione merito inter opera supererogationis et consilii computari.

10. *Paupertas voluntaria duo includit.*—Constat deinde hoc intelligendum esse de paupertate voluntaria, in qua duo includuntur, voluntas carenti divitiis, et actualis carentia; inter quæ duo illud prius est principale, et maxime intentum, nam propter quod unumquodque tale, et illud magis: carentia autem ipsa est propter minuendam voluntatem et cupiditatem. Item quia paupertas, quæ voluntaria non est, sed coacta, potius est incentivum vitiorum, quam remedium; nam aliquando etiam furandi solet esse occasio, ut dixit D. Thomas, 3 Contra gentes, c. 134, in fine, sic exponens illud Proverbiorum 30: *Duo rogavi te, ne deneges mihi, antequam moriar: vanitatem et verba mendacia longe fac a me; mendicitatem, et divitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria*. Ubi enim Latinus vertit *mendicitatem*, Hebræa habet, *paupertatem*. Quod D. Thomas de coacta paupertate intelligit, quem Jansenius ibi sequitur, et recte expendit verborum connexionem, nam divitiæ vanitatem,

paupertas autem (scilicet coacta) verba mendacia generare solent. Et ideo Sapiens illa per modum unius postulavit, quia unum est propter aliud. Quod ipsemet Sapiens satis explicavit, subdens: *Ne forte satiatu eliciat ad negandum, et dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, et perjurem nomen Dei mei*. Ubi etiam dictio illa, *compulsus*, egestatem involuntariam denotat. Et propter hanc causam dixit D. Thomas, lib. 4 de Regimine Principum, pauperes voluntarios, et contemptores divitiarum, optimos esse ad regendam rempublicam; pauperes autem coactos esse ineptissimos, quia facile corrumpuntur, et in propriam utilitatem omnia convertunt propter appetitum divitiarum quibus carent.

11. *Satisfit argumentis in contrarium factis.*—Ex quo facile est respondere ad omnia, quæ contra excellentiam et maximam utilitatem paupertatis objici possunt; unum enim ac præcipuum est, quia paupertas solet esse occasio turpes et injurias actiones perpetrandi. Propter quod videtur dixisse Paulus, 2 ad Corinth. 8: *Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate*; loquitur enim de moderatione servanda in facienda eleemosyna; non enim esse debet homo tam liberalis, ut seipsum privet necessariis, quod nomine tribulationis Paulus indicat, sentiens paupertatem secum tribulationem et tentationem afferre. Deinde quia paupertas neque ad perfectionem confert, nec necessaria est: Abrahæ namque, quamvis esset ditissimus, dixit Deus, Gen. 17: *Ambula coram me, et esto perfectus*; et Paulus ait, 1 ad Corinth. 13: *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest*. Et alia multa videri possunt in D. Thomas 2. 2, quæst. 186, art. 3, et 3 Contra gentes, cap. 131 et sequentibus; omnia vero ex principiis positae facile dissolvuntur. Advertendo imprimis, in his rebus moralibus nihil fere inveniri posse, quod omni inconvenienti vel difficultate careat, illudque esse præferendum, quod plura commoda, et pauciora et minora habeat incommoda. Unde, licet concedamus paupertatem etiam voluntarie assumptam interdum posse afferre aliquod incommodum, vel quia in aliqua occasione impedit ne opus aliquod misericordiæ operari possimus, vel quia interdum potest esse remota occasio alicujus tentationis vel periculi contra honestatem, vel aliam virtutem, nihilominus non sequitur ipsam non esse meliorem, quia

hæc incommoda parva sunt et rara, comparatione fructuum quos secum affert, et illa incommoda possunt facile vel compensari, vel superari aut impediri. Nam externa eleemosyna desiderio compensatur, quantum spectat ad exercitium propriæ virtutis. Temporalis autem necessitas proximi, et minoris considerationis est, et, regulariter loquendo, aliis modis suppleri potest. Tertio autem si ea occasione occurrerit, et est res valde remota et accidentaria, et divina gratia superari facile poterit, et adhibita prudentia fere semper poterit præveniri et præcaveri, si absit nimia rerum temporalium sollicitudo.

12. Unde addimus ulterius (quod caput est), quando paupertas voluntaria est, et incommoda illa rariora esse, et multo facilius evitari. Atque ita exponit D. Thomas supra citatum locum Pauli, 2 ad Corinth. 8; loquitur enim Paulus ad fideles, qui in communi statu viventes eleemosynas faciunt; his enim non est voluntaria paupertas, nolunt enim mutare statum suum, et ideo grave illis esset et onerosum eleemosynas facere ultra mensuram et proportionem suarum facultatum ac status sui, et ideo in his ratio prudentiæ postulat ut debitam moderationem servent, ne postea ex nimio excessu contristentur, et alia graviora incommoda incurrant. Secus vero est de illo qui vult mutare statum, paupertatem voluntarie amando, nam in illo nullus est excessus vendere omnia, et in eleemosynam dare, quia jam illud est commensuratum statui seu proposito suo, ut recte D. Thomas supra declaravit. Addo etiam Paulum in hoc loco non absolute prohibere divitem, ne faciat liberales eleemosynas, quantum voluerit, sed præcipue docere non obligari ad eas faciendas, nisi juxta debitam mensuram suarum facultatum et status, et ideo non oportere hanc mensuram excedere, regulariter loquendo; cum hoc tamen stat, ut si quis non ex ignorantia juris putans se teneri, neque ex ignorantia facti putans se non indigere, mere voluntarie liberalior sit in eleemosyna facienda, exponendo se periculo limitandi statum, aut privandi se aliqua commoditate etiam licita, illud per se honestum est et laudabile, et ex parte est aliquis paupertas voluntaria. Dico autem *per se*, quia vitanda est injuria tertii, qualis esset in patrefamilias, verbi gratia, respectu uxoris et filiorum.

13. Ad alteram partem, fatemur sine paupertate esse posse perfectionem, et cum paupertate etiam voluntaria posse esse maxi-

mam imperfectionem, imo et malitiam. Inde vero non sequitur paupertatem non esse maximum instrumentum perfectionis acquirendæ, et ad statum perfectionis necessarium, ut infra explicabimus. Potest enim hoc medium esse utile ad perfectionem, etiamsi necessarium non sit, et ideo potuit Deus ab Abrahamo postulare ut esset perfectus, quamvis paupertatem tunc ei non consuluerit, quia illi tempori et statui non expediebat. In hoc ergo valde errant hæretici, cum non distinguunt inter legalem, seu naturalem perfectionem, et evangelicam, nec quid diversis temporibus expediat. Sicut ergo (ut supra dicebamus) conjugium tunc expediebat, et maxime in illis antiquis progenitoribus Christi, et ideo virginitas regulariter non consulebatur, ita etiam nec paupertas actualis, quæ statui conjugali proportionata non est; consulebatur autem semper ea exterior perfectio, quæ affectum divitiarum ita moderetur, ut licet divitiæ habeantur, non impediunt, nec promptitudinem ad divinum obsequium minuant, quam perfectionem credendum est postulasse Deum ab Abrahamo. Rursus, licet paupertas sit medium ad perfectionem, non tamen est ipsa perfectio, neque illam secum necessario affert, nec sola sufficit ad illam; et ideo merito dictum est a Paulo, distributionem honorum omnium in eleemosynam, si charitas desit, nihil prodesse, quia deest forma, et vita perfectionis, et quia tunc revera talis eleemosyna neque est fructus charitatis, neque assumitur ut medium ad perfectionem charitatis. Quod si quis prius revera sub tali intentione, et ex vero charitatis affectu illud medium assumpsit, et postea in aliis est negligens, et charitatem amittet, sibi ipsi non constat, et tacite a priori intentione recedit, et ideo mirum non est quod fructum et utilitatem paupertatis non assequatur.

14. *Probatur secunda pars, quod sit optimum et opus consilii vivere paupertatem.*—Secundo loco probandum est, sicut paupertas ipsa bonum supererogationis est modo a nobis declarato, ita etiam illam voto promittere, et Deo consecrare, opus consilii, et optimum esse. Quod quidem ex principiis positae de voto in communi evidenter concluditur; nam actus votendi per se bonus est, et cadit sub consilio; ergo si cadat in materiam debitam, et proportionatam divino cultui, erit etiam tale votum sub consilio; cum ergo ostensum sit paupertatem voluntariam esse huiusmodi materiam, evidenter concluditur vo-